

BİR YUGOSLAV TÜRK'ÜNÜN BESTELERİNDE KARACAOĞLAN'IN YER ALAN ŞİİRLERİ ÜZERİNE

iskender Muzbeg Şefikoğlu

I.Karacaoğlan da, Mevlânâ gibi, Yunus Emre gibi, Nasrettin Hoca gibi ve daha kimi büyüklerimiz gibi eseriyle salt Türkiye'de değil, Türkiye dışında da yaşamaktadır.

Bugün Yugoslavya'da yaşayan Türkler bir yandan, beraber yaşadıkları diğer ulus ve halkların dil, müzik, folklor ve genellikle kültürlerini yakından tanıma imkânına sahiptirler, diğer yandan da, çeşitli kültürlerin gelişitiği bir ortamda Türk dilini, gelenek ve göreneklerini -Türk kültürünü yaşatmak, bu kültürü yeni eserlerle zenginleştirmek için çaba harcamaktadırlar. Buralarda "her ulusun kendine özgü değerleri vardır ama aynı böyle, bu ortak kültür zenginliğinde her ulusun payı vardır" (1). Yugoslavya'da yaşayan Türklerin bugün günlük radyo ve televizyon yayınları, iki gazetesi, üç dergisi, dört bilim, kültür ve sanat dergisi, bir profesyonel ve amatör kuruluşlardaki çalışmalarıyla bura Türkleri dünyada Türk kültür bütünlüğü içerisinde kendine lâıyk bir yer aramakta, kendini birçok sanat ürünleriyle belgelemektedirler.

Yugoslav Türkleri Türk Müziğini düğünlerde, şölenlerde, kültür ve güzel sanatlar derneklerinin düzenlediği konserlerde, radyo ve televizyon yayınlarında, çeşitli diğer yayın faaliyetlerinde yaşatıp ayakta tutmaktadırlar. Türk müziğinin Yugoslavya'da geliştirilmesine en büyük katkısı geçen kuruluşlar, kuşkusuz, Türk kültür ve güzel sanatlar dernekleridir. Kültür ve güzel sanatlar dernekleri 1950'li yıllarda, Türklerin yaşadığı kent ve köylerde kurulmuş, 1940'lı yıllardan önce buralarda etkinlik sürdüren "Gayret", "Merhamet" gibi derneklerin uzantısı olarak bugüne kadar Yugoslavya'da ve Yugoslav, . nın dışında çok sayıda Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği ve

(1) Husein Başic: MOZE LI BİTİ İTO BİTİ NE MO^E, Lirske narodne pesme iz Sand^aka, Pljevlja, 1988 y., sayfa 12

Türk Hafif Müziği konserleri düzenlemişlerdir. Prizren'in "Doğru Yol", Üsküp'ün "Yeni yol", Priştine'nin "Gerçek", Kalkandelen'in "Yeni Hayat, Gostivar'ın "Güven" derneği böyle dernekler arasında en büyük faaliyet gösteren kuruluşlardır. Bunların arasında "Doğru Yol" aralıksız çalışmalarıyla kendi başına bir okulu oluşturmaktadır. Örneğin "Doğru Yol" kültür ve güzel sanatlar derneği yıllar boyunca "ortalama olarak ayda bir ya da iki temsil düzenlemiştir" (2). Dernek üyeleri Belgrad, Zagreb, İstanbul gibi müzik merkezlerinde plâk doldurmuş, çeşitli ulusal ve uluslararası festivallere icracı ya da besteci olarak katılmış, birçok ödüller almışlardır. Yugoslavya'da Türk Müziğinin geliştirilmesine Priştine ve Üsküp radyo ve televizyon kuruluşları da katkı sunmaktadır. Bunlara profesyonelliğiyle başarılar elde eden Priştine Radyosu Türk Müziği Orkestrası'nın da çalışmalarını eklemek gerekir.

Tüm bu çalışmalar sayesinde bugünkü Yugoslavya topraklarında bugüne kadar müziği ayakta durabilmiş, müzik alanına salt Yugoslavya'da değil, Türkiye de bile adını duyuran ses sanatçıları: Rasim Salih, Zeynep Ramacık, Faruk Sungur, Mustafa Ramiz, Nuri Karaca, Aluş Nuş, Agim Fişer, Faik Emruş, Fadıl Salyan, Melek Tamnik, Nevzat Şundo, Reşit İsmet, Zümrüt Münik vb., besteciler: Hüseyin Kazaz, Aluş Nuş, Rasim Salih, İrfan Şekerci, Şemsi Meciyar, Raşit İsmet, Zeynel Beksaç, Zekeriya Hocalar, Emin Meciyar, Ilir Birvenik, Nevzat Şundo vb. yetişmiştir. Bundan başka, türküleri ve türkü metinlerini derleyip "Sesler" (3), "Çevren" (4), ve "Esin" (5) dergilerinde yayınlayan Süreyya Yusuf, Prof.Dr. Nimetullah Hafız, Dr. İrfan Morina, Nadir Maksut, Tayyip Tahir, İlhami Kâmil, Hasan Mercan, Esmâ Haydar, Muharrem Yusuf, Sabattin Sezair, İsmail İsmail, Esad Bayram, Enver Baki, Aziz Buş, İsa Şimşek, İskender Muzbeg, İlhami Emin, Aciye Hamza, Muzaffer Selman, Avni Cemal

10. "Doğru Yol" KGSD, 1951-1981, Monografi, 1981 y., sayfa 71
11. "Sesler" aylık Toplum-Sanat Dergisi 1965 yılından bu yana Üsküp'te yayınlanmaktadır.
12. "Çevren" Dergisi 1973 yılından bu yana Priştine'de yayınlanmaktadır.
13. "Esin" Dergisi 1971 yılından bu yana Prizre'de yayınlanır.

Engüllü, Yusuf Edip, İkbâl Tunuzlu, Şefket Selman, Mücahit Asım, Zeynel Beksaç gibi çok sayıda kişiler başarılı çalışmalar yapmışlardır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, Türk Müziği Yugoslavya'da da Türk Sanat Müziği, Türk Halk Müziği ve Türk Hafif Müziği olarak geliştirilmektedir. "Son zamanlarda Kosova'da yeni bestelenen Türkçe sözlü eserlerin istikbali vardır çünkü bu yeni bestelere halkın ilgisi gittikçe artmaktadır" (6).

Hüseyin Kazaz Türk Hafif Müziği dalında kendi özgün besteleriyle Yugoslavya'da Türk Müziğinin yaşatılıp geliştirilmesine büyük katkılar sunan yaratıcılardan biridir. Bu besteci müzik alanındaki 25 yıllık etkinliğinde Karacaoğlan başta olmak üzere, Kerem Dede, Öksüz Aşık, Kul Mehmet, Noksani, Mecnuni, Yunus Emre'nin vb., birçok şiiirlerini bestelemiş Türk Hafif Müziği dalında bestelerini Üsküp, Belgrad, Zagreb, Sarayova, Priştine, TV ya da radyolarında olduğu gibi TRT'de de yayınlamıştır.

Hüseyin Kazaz Yugoslavya'da Hafif Müzik dalında Türk Müziğinin havasını estiren ilk bestecidir. Onun 200'den çok bestesi vardır. Yugoslavya'da yaşayan Türkler arasında yetişen, Türk Müziği alanında nice çalışmalar yapan, başarılar elde eden, şarkıcı, besteci, "Rumeli Türküleri" kitabını hazırlayan Aluş Nuş'a göre Hüseyin Kazaz Türk Hafif Müziği dalında Karacaoğlan'ı en çok tanıtan, Yugoslavya ulus ve halklarına Karacaoğlan'ın şiiirlerini başarıyla sergileyen bir bestecidir. Hüseyin Kazaz ünlü Yugoslavya Türk halkı şairi Nusret Dişo Ülkü ile birlikte Türk ilkokullarının V.sınıf öğrencileri için "Semafor" adında Müzik Eğitimi Ders Kitabını hazırlamıştır ki bu kitapta onun 10 özgün bestesi vardır, besteler ders plan ve programlarına uygun bir biçimde sıralanmıştır. Kitapta 7 Türk halk türküsü de ünitelere

14. Meserret Morina Yakupovic: "Novokomponovane Turske Narodne pesme na Kosovu", Yugoslavya Folklorcu Demekler Birliği'nin XXXVII. Kongre Çalışmaları, Plitvitse Gölü, sayfa 254, yayınlayan Yugoslavya Folklorcu Demekler Biiiği-Hırvatistan Folklorcular Demeği, 1990 y.
15. "Rumeli Türküleri", hazırlayan: Aluş Nuş, "Tan" Yayınevi, Priştine, 1988y. Bu kitapta 250 Rumeli türküsü notalarla bir araya getirilmiştir.

göre seçilmiş, notalarla yayınlanmıştır. Bu kitabın bir özelliği daha vardır: Kitapta ilk defa Yugoslavya çapında müzik ders planına uygun bir biçimde Türk Müziğinde en çok kullanılan çalgı aletleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Prizrenin "Doğru Yol" Kültür ve Güzel Sanatlar Derneği çerçevesinde çalışan "Ayyıldızlar" Türk Hafif Müziği Kolu'nun kurucularından biri olan Hüseyin Kazaz, Priştine'de çıkan "Tan" gazetesinin (8) çocuk sayfalarında ve Üsküp'te yayınlanan "Sevinç Çocuk Dergisinde (9), Türk öğretmen ve öğrencilerine yardımcı olmak amacıyla, çocukların seviyesine uygun 40'tan çok beste yayınlanmıştır.

Hüseyin Kazaz Karacoğlan'ın şu şiirlerini bestelemiştir:

16. Leyla
17. Seher yelinin estiği
esip bağrını kestiği
18. Bana kara diyen dilber
gözlerin kara değil mi
19. Ala gözlerine kurbân olduğum
20. Sallan: sallanı gel kız yanıma
Sallanıp gelişin benzer hanıma
21. Ala gözlerini sevdiğim dilber
Ben güzel görmedim senden ziyade
22. Sabahtan uğradım kıza
Boyu selvi dala benzer
23. İki ceyran götürdüler bahçeye
9. Güzel! Ne güzel olmuşsun
10. Gül yüzünde tüten olsam

Yukarıda belirtilen bu bestelerini Hüseyin Kazaz geleneksel "Sutbotiça'74", "Kosova Akorları'75" "Prizren Zambağı" gibi Yugoslavya

24. "Tan" 1969 yılından bu yana Priştine'de Türkçe yayınlanan haftalık bir gazetedir.
25. "Sevinç" 1951 yılından bu yana Üsküp'te ayda bir yayınlanan çocuk dergisidir.

çapında müzik festivallerinde, yine Yugoslavya çapında radyo ve TV yayınlarında okuyup müzik severlere Karacaoğlan'ın ozanlığını müzik diliyle tanıtmıştır.

Peki, bir Yugoslav Türkü olan Hüseyin Kazaz neden bestelerinde Karacaoğlan'ın şiirlerine en çok yer vermiştir? Bunun sırrını belki de şu gerçeklerde aramak en doğrudur:

Rumeli halkı ilginç bir alinyazının ürettiği özlemler topluluğudur. Rumeli'de yaşayan Türklerin türkülerinde, özellikle "aşk ve duygu türkülerinde özlem, acı, gurbet, ayrılık dile gelir." (10) Kimileri ise "sitem ve yergi konularıyla yüklüdür" (11). Yugoslavya'da yaşayan Türklerde bu özellikleri bulmak çok kolaydır. Karacaoğlan ise bir aşk şairi, aynı zamanda da bir özlem ozanıdır.

Karacaoğlan bir Türkmen'dir. Rumeli'yi de dolaştığı söylenceler arasındadır. Türkmenlerin folklorunu ebedileştirmiştir şiirlerinde. Yugoslavya'da yaşayan Türklerin folkloru ile Türkmenler'in folkloru arasında ise birçok benzerlikler ve özdeşlikler vardır.

Demek oluyor ki, Karacaoğlan bugün bile şiirleriyle ve şiirlerine Yugoslavya Türk halkına mensup besteci Hüseyin Kazaz tarafından yapılan bestelerle Yugoslavya'da, her şeyden önce Türk halkı arasında yaşamakta, bu halkla XVII. yy. şiir anlayışını, güzel mısralarını, Çukurova havasını güzel bir Türkçe ile getirmekte, Yugoslavya'da yaşayan Türklerin müzik ve kültür yaşamını zenginleştirmekte, onlara umutlu-Türkçe'li yarınları muştulamaktadır.

26. Dr. İrfan Morina: Mamuşa Türk Halk Türkülerinin Kimi özellikleri, "Esin" Kültür ve Sanat Dergisi, Prizren, sayı 23, 1986y. sayfa 11.
27. Mücahit Asım: Mamuşa Düğün Türküleri, "Çevren" dergisi, Priştine, sayı 8/1975.y., sayfa 66.